

HELENA JELINEK MARELJIĆ*

**Prikaz knjige: Nikša Jelovčić, Zdravko Bilić,
Stjepan Cavrić, Cvetan Kovač**

**MONOGRAFIJA
JEDINICA ZA VLAKOPRATNJU
Zagreb, 1978. - 1994.**

U nakladi Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijske akademije (za nakladnika dr. sc. Davorka Martinjak) u Zagrebu je 2021. godine objavljena *Monografija Jedinica za vlakopratnju, Zagreb, 1978. - 1994.*, urednika Nikše Jelovčića, profesora pedagogije, policijskog službenika - urednika, djelatnika Službe za razvoj policijskog obrazovanja i nakladničko-knjižničnu djelatnost u okviru Policijske akademije; te urednika - suradnika Zdravka Bilića, policijskog službenika u mirovini (višeg inspektora I. klase), Stjepana Cavrića, policijskog službenika, policijskog savjetnika; Cvetana Kovača, stručnog suradnika za korporativnu sigurnost.

Monografija Jedinica za vlakopratnju, Zagreb, 1978. - 1994. (ISBN: 978-953-161-331-6) na 86 stranica donosi povijesni prikaz Jedinice za vlakopratnju, Zagreb - jedinstvene ustrojstvene jedinice koja je obavljala poslove vlakopratnje pod okriljem Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove (RSUP) i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP RH) od 1978. do 1994. godine.

Monografija je strukturirana u šest poglavlja, a svako poglavlje sadrži nekoliko potpoglavlja u kojima su kronološkim redoslijedom zornije prikazane povijesne pojedinosti djelovanja Jedinice za vlakopratnju. Prilikom pisanja monografije autori su posezali za raznovrsnim srodnim izvorima i proučavali različite dokumente (povijesne zapise, stručnu literaturu, statistike) te obavili niz intervjua kako bi prikupili vjerodostojne podatke i pretočili

* Helena Jelinek Mareljić, voditeljica Muzeja policije, Policijska akademija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, Hrvatska.

ih u svoj tekst. Da se zadrži vjerodostojnost navedenih citata i autentičnost iskaza, pojedini tekstovi preneseni iz stručnih časopisa (bibliografske jedinice) nisu prilagođeni standardnome hrvatskom jeziku.

Valja napomenuti kako su se autori prilikom pisanja monografije, u dijelu u kojem prenose pojedine tekstove iz stručnih časopisa, kao pisanim izvorom služili *Priručnikom za stručno obrazovanje radnika unutrašnjih poslova*, koji je objavljivan od 1953. do 1991. godine, a čiji je slijednik upravo naš časopis *Policija i sigurnost*, koji izlazi od 1992. godine kao tromjesečnik - četiri broja godišnje.

U uvodnome dijelu autori donose osnovne informacije o ustrojstvenim oblicima Jedinice za vlakopratnju, Zagreb; u vremenskome razdoblju od 1978. do 1994. godine. Naime, organizirana pratnja vlakova na republičkoj razini u Hrvatskoj započela je 1978. godine kad je za potrebe službe ustrojena Jedinica za vlakopratnju RSUP-a SRH, koja je i nakon demokratskih promjena devedesetih godina nastavila djelovanje kao Jedinica za vlakopratnju MUP-a RH, sve do 1994. godine kada je prestala potreba za njezinim djelovanjem. U nekoliko potpoglavlja uvodnoga dijela posebna je pozornost posvećena ustrojstvu redarstvenih službi 1991. godine te osnivanju novih ustrojstvenih jedinica i povećanju broja operativnih pripadnika unutarnjih poslova Republike Hrvatske, kao i samoj organizaciji policije.

Sitnice iz povijesti vlakopratnje naziv je drugoga poglavlja Monografije koje je rezervirano za kronološki prikaz tekstova prenesenih iz stručnog časopisa *Priručnik za stručno obrazovanje radnika unutrašnjih poslova* a vezano uz sljedeće teme: *krađa u putničkim vlakovima, problemi javne sigurnosti u vlakovima, kaznena djela na vlakovima i željezničkim objektima, džeparenja u vlakovima* kao i *povijesni prikaz dijela vlakova koji su prometovali od 1977. do 1991. godine.*

U trećem i četvrtom poglavlju pod nazivom *Poslovi javne sigurnosti u vlakovima i Osnovna pravila pratnje vlakova i taktika postupanja*, prvotno se prikazuje povijesni pregled suzbijanja kriminaliteta na željeznici i nadležnost Jedinice za vlakopratnju. Nakon toga prikazana su osnovna pravila pratnje vlakova i taktika postupanja iz 80-ih godina prošloga stoljeća. Posebna je pozornost posvećena taktici postupanja vlakopratnioca i njezinim specifičnostima u odnosu na druge grane policije, tadašnje službe javne sigurnosti, kao što su: *određivanje patrola, priprema pratilaca za službu, preuzimanje kompozicije, obrada kompozicije, detaljan pregled skrovitih mjesta, pregled sumnjive prtljage, legitimiranje sumnjivih osoba, postupak s uhvaćenim počiniteljima kaznenog djela, napuštanje kompozicije na završnim stanicama i oprema vlakopratnioca.*

U petome poglavlju *Pojavni oblici kaznenih djela i drugih inkriminiranih radnji u vlakovima* - autori ulaze u specifičnosti ove dosad nedovoljno publicirane teme te iz stručne literature prenose čitav niz statističkih podataka o kaznenim djelima, prekršajima i potražnoj djelatnosti iz djelokruga rada Jedinice za vlakopratnju za razdoblje od 1981. do 1984. godine. Statistički podaci prikazani su opisno, brojčano, tablično i u prikladnim slikovnim prikazima.

Posljednje, šesto poglavlje pod nazivom *Službene odore i oznake hrvatske policije od 1990. do 1994. godine* donosi kronološki pregled službenih odora RSUP-a SRH i prve službene odore Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Svako poglavlje sadrži mnoštvo fotografija koje prikazuju policijske službenike u obavljanju službe, njihovu opremu i naoružanje; a priložene su i fotografije vezane uz sportske aktivnosti.

Zaključno možemo ustvrditi kako *Monografija Jedinica za vlakopratnju, Zagreb, 1978. - 1994.* predstavlja jedinstveni uradak koji značajno doprinosi istraživanju povijesti i razvojnom putu policije (redarstvenih snaga) na području Republike Hrvatske od 1978. do 1994. godine. Valja napomenuti kako su autori Monografije u istraživanju i dokumentiranju djelovanja Jedinice za vlakopratnju, Zagreb, koristili arhivsku građu Policijske akademije Ministarstva unutarnjih poslova i Muzeja policije u Zagrebu.

Posebno nas veseli što je jedan dio stalnog postava Muzeja policije posvećen obavljanju poslova pratnje vlakova (Jedinici za vlakopratnju, Zagreb), te je na taj način specifična služba vlakopratnje otrgnuta od zaborava i učinjena dostupnom svima onima koje zanima povijest policije.

Sva sredstva od prodaje knjige *Monografija Jedinica za vlakopratnju, Zagreb, 1978. - 1994.*, namijenjena su Zakladi policijske solidarnosti.

Eng.: *Book review: Nikša Jelovčić, Zdravko Bilić, Stjepan Cavrić, Cvetan Kovač: Monografija Jedinica za vlakopratnju, Zagreb, 1978. - 1994.*